

Til
Stortinget

Oslo, 15.03.2018

Referanser

Stortinget, Representantforslag 103 S (2017–2018)

Høringsnotat - Representantforslag fra stortingsrepresentantene Knut Arild Hareide, Kari Elisabeth Kaski, Jonas Gahr Støre og Trygve Slagsvold Vedum om at tre skal være et hovedelement i det nye regjeringkvartalet

Betongelementforeningen er en bransjeforening i betongindustrien, og representerer betongelementprodusenter og entreprenører. Foreningen organiserer ca 130 medlemsbedrifter der hovedmedlemmene omsetter for ca 6 mrd. Kr med rundt 3000 ansatte. Sammen med resten av betong- og bergindustrien har næringen 10500 ansatte med 24 mrd. Kr. i omsetning.

Representantforslaget

Stortingsrepresentantene foreslår at:

- Det nye regjeringkvartalet skal fremme klimavennlige løsninger i offentlig byggeri, der livsløpsperspektivet legges til grunn.
- Det legges vekt på klima- og miljøfotavtrykket til materialene som benyttes.
- Regjeringkvartalet skal være et eksempel på god norsk byggeskikk og arkitektur, der tre er et viktig element.
- Regjeringen må legge til rette for at bygging av regjeringkvartalet skal bidra til innovasjon og utvikling hos norske leverandører i tråd med målene for Nasjonalt program for leverandørutvikling.

Målsettingen i representantforslaget og faglig kontekst – vår vurdering

Vi er enige i at ambisjonene for det nye regjeringkvartalet må være høyt når det gjelder miljøytelser, vi er også enige i at utbyggingen må bidra til innovasjon og utvikling hos norsk leverandørindustri.

Vi derimot sterkt uenig i at konsekvensen av målsettingen er at landets nasjonalforsamling må fatte et vedtak om tre som foretrukket hovedmateriale i byggeprosjektet. Vi mener også at stortingsrepresentantene bruker Asplan Viaks uttalelse om at trebyggeri kan halvere klimagassutslippene er fullstendig ute av kontekst, det halverte utslippet (fra representantforslaget) gjaldt helt konkret Råstølen Sykehjem i Bergen. Resultatene fra denne livsløpsstudien gjelder kun for dette prosjektet og ikke for byggenæringen generelt. Representantene viser videre til klimagassutslippene fra bygg- og anleggssektoren er på 9,5 mill. tonn CO₂ årlig. Dette tallet stammer fra en kryssløp/klimakostanalyse på overordnet nivå som Asplan Viak gjennomførte av byggenæringen (2013), og har ikke noe med tre/stål/betong eller andre materialer å gjøre. I denne analysen utgjorde byggematerialer 1/3 av utslippene av klimagasser.

I 2017 var det en rekke medieoppslag om byggeprosjekter og livssyklusstudier der tre som konstruksjonsmateriale kom godt ut av det. Oppslagene kom etter en artikkel i Aftenposten der direktør i

Innovasjon Norge, Anita K Traaseth argumenterte for at regjeringskvartalet må bygges i tre. BEF fikk gjennomført en uavhengig studie (Rønning og Tellnes, 2018) av seks sentrale medieoppslag der det var foretatt sammenligninger basert på helhetlig analyser.

Hovedfunnene indikerer at byggene som studiene omfatter (tre vs. betong) ikke alltid er direkte sammenlignbare. I et av prosjektene er det blant annet brukt 60% mer betong i etasjeskillene enn nødvendig, mens et annet prosjekt forutsetter utskifting av all betong i dekkene etter 30 år, noe som er fullstendig urealistisk. Vi finner også at kildebruken bidrar til feil i studiene siden noen studier bruker usedvanlig høye utslippstall for betong.

Konsekvensen av dette er at man får store forskjeller mellom det man tror er ellers like bygg, bare utført med forskjellige materialer. Gjennomgangen viser også at studien BRF Viva Gøteborg (Kurkinen, 2015) er fullstendig i motsetning til de norske studiene. I dette svenske prosjektet tok man med aktørene (betongentreprenører, betongelementprodusenter og massivtreprodusenter) i arbeidet med å finne det mest optimale bæresystemet i bygget for henholdsvis betong, betongelementer og massivtre. Denne tilnærmingen er avgjørende for kvaliteten i datamaterialet siden eksperter på livsløpsstudier vanligvis ikke er ingeniører med konstruksjonserfaring. Den svenske studien konkluderer med at det er små forskjeller i klimagassfotavtrykk for et bygg i tre, betong eller betongelementer over et livsløp.

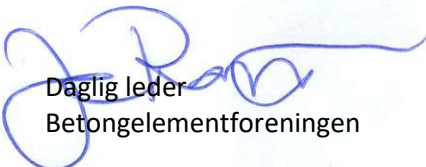
Representantforlaget bygger etter vår oppfatning på anekdoter om byggematerialer og miljøegenskaper, ikke på kunnskap som baserer seg på kvalitetssikret metode der man vurderer funksjonelt like bygg.

Dersom stortingsrepresentantene reduserer miljø- og teknologiambisjonen til å handle om å velge tre som byggemateriale vil det virke kontraproduktivt for hele verdikjeden fra arkitekter, rådgivere via byggevarereprodusenter til entreprenørene på byggeplass. Det virker også kontraproduktivt for ambisjonen om bedre miljøytelser for byggsektoren, for å skape innovasjoner og for å fremme norsk teknologi.

Det er viktig at norsk politikuttforming baseres på et kunnskapsgrunnlag som er faktabasert, der særinteresser fra deler av industrien må forstås som det det er. Det å gi et materiale forrang vil svekke innovasjonskraften hos alle hovedmaterialgrupper, inkludert tre. Betongbransjen har introdusert et verktøy som lar bedriftene vurdere produktens miljøegenskaper på en presis måte. Resultatet av dette er at norske betongelementprodusenter er blant de fremste i Europa på miljøytelser.

Fri og likeverdig konkurranse bidrar til at norsk industri oppnår intensjonen i stortingsmeldingen "gode bygg for eit betre samfunn" (Meld. St 28 (2011-2012)).

John-Erik Reiersen

Daglig leder
Betongelementforeningen

Referanser

Rønning, A. Tellnes, L. (2018) Blir det bedre bygg ved bruk av LCA? Gjennomgang av noen utvalgte LCA-studier. Østfoldforskning, Fredrikstad.

Kurkinen, E-L., Norén, J., Peñalosa, D., Al-Ayish, N., During, O. (2015). Energi och klimateffektiva byggsystem. Mjölövurdering av olika stomalternativ. SP Rapport 2015:70, Borås: Sp Sveriges Tekniska Forskningsinstitut.